

Dicht bij huis

Iva Bicanic & Richard Korver

DICHT BIJ HUIS

*Hoe steun je een kind na
seksueel misbruik?*

Coauteur Marlies Kieft

Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam • Antwerpen

Eerste en tweede druk maart 2020

Derde druk november 2021

Dit boek is tot stand gekomen door bemiddeling van Marianne Schönbach Literary Agency, Amsterdam en mede mogelijk gemaakt dankzij steun van het Fonds Slachtofferhulp.

Op basis van gesprekken en interviews met Bicanic en Korver schreef journalist en schrijver Marlies Kieft (1967) *Dicht bij huis*. Ze werkt onder meer voor *Trouw*, *Plus Magazine* en *Yoga Magazine*. Ze schreef het boek *Anders mooi, leven met Pippa* over haar dochter met het syndroom van Down.

Copyright © 2020 Iva Bicanic en Richard Korver

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslagontwerp: Marieke Oele

Omslagillustratie: Hanka Steidle/Arcangel

Portret auteur: [Iva Bicanic:] Hein Gijsbers, [Richard Korver:] Olivier Middendorp

Typografie: Mat-Zet bv, Huizen

Illustratie schuldpizza: Gijs Mathijs Ontwerpers

ISBN 978 90 295 4172 5 / NUR 770

www.arbeiderspers.nl

Inhoud

Voorwoord 7

1 – Niets is meer hetzelfde 9

Wat doet het met ouders als uitkomt dat hun kind is misbruikt?

2 – Kalmte kan je redden 18

Wat kun je als ouder of verzorger doen (en laten) als uitkomt dat je kind seksueel is misbruikt?

3 – Dubbelleven 27

Waarom misbruikte kinderen zwijgen

- ▶ Het blijft je kind 41
- ▶ Ouders op de gang 43
- ▶ De zaak van kleine Bas 45

4 – De juridische trein 47

Van aangifte tot rechtszaak, en wie zijn de plegers?

- ▶ Victim blaming 84
- ▶ De zaak van de kinderlokker 86
- ▶ Online misbruik 88

5 – Therapie 90

Hulp bij klachten

- ▶ Misbruikt door de zwemtrainer 120
- ▶ Traumatherapie bij Sara van vier 123
- ▶ De man in de bosjes 126
- ▶ PTSS en negatief zelfbeeld 129

6 – Het vermoeden van misbruik 132

Onderbuikgevoel, terecht of niet?

- ▶ Verdenking misbruik oppas 147

7 – Wensen en grenzen 149

Over seksuele voorlichting door ouders en verzorgers

8 – Dubbele pijn 161

Als je als ouder vroeger zelf misbruikt bent

9 – Misbruik heel dicht bij huis 169

Als een kind wordt misbruikt door iemand uit het gezin of de familie

- ▶ Verlies 186
- ▶ Verstandelijke beperking 189

10 – De kunst van het repareren 191

Hoe krijg je weer grip op je leven – tips van ouders, voor ouders

11 – Een ongemakkelijke realiteit 206

Hoe kunnen we als individu en maatschappij omgaan met seksueel misbruik?

Nawoord 219

Dankwoord 223

Aanbevolen websites en geraadpleegde literatuur 225

Voorwoord

Psycholoog Iva Bicanic en advocaat Richard Korver zetten zich allebei in voor kinderen die slachtoffer zijn van seksueel misbruik en hun ouders. Dikwijls kwamen de twee elkaar tegen bij gelegenheden die hun beider vakgebied raken. En hoewel de hulpverlening en de juridische wereld soms ver uit elkaar liggen, ontdekten zij al snel raakvlakken in hun werk en opvattingen. Allebei zagen ze hoe belangrijk vaders en moeders zijn in het herstel van hun kind en hoe weinig informatie er voor hen eigenlijk voorhanden is.

Misbruik van je kind raakt je in je diepste wezen. Machteloosheid kan de overhand krijgen als het meest kostbare en kwetsbare wat je hebt door een ander beschadigd wordt. Maar even goed kan er een grote kracht vrijkomen. Om die kracht zo goed mogelijk voor het herstel van je zoon of dochter te kunnen inzetten, heb je soms wel handvatten en wegwijzers nodig.

‘Wat zou het goed zijn als er een boek voor ouders was,’ verzochten ze regelmatig tegen elkaar. Een boek dat zowel de psychische als de juridische aspecten van seksueel misbruik van een kind beschrijft, zodat het helpt in de verwerking.

Omdat zij beiden een drukke agenda hebben, leek het lastig om samen daadwerkelijk te gaan schrijven. Was hier maar iemand bij, dachten Iva en Richard soms tijdens hun gesprekken, die had het allemaal op kunnen schrijven.

Dat is de reden waarom ze mij hebben benaderd. Als journalist en schrijver houd ik me al lang bezig met verhalen waarin mensen centraal staan, ook als dingen niet zo lopen als ze hadden gehoopt. Als moeder van drie ken ik de bezorgdheid, angst, kwetsbaarheid

én kracht als het gaat om mijn kinderen. Ik wilde graag meewerken aan een concreet boek van twee ervaren professionals dat ouders in een moeilijke situatie kan ondersteunen en een handelingsperspectief biedt. Een boek dat ouders helpt om hun kind te begrijpen en te steunen.

Overigens hebben niet alleen ouders een steunende rol. Dat kunnen ook anderen uit de omgeving van het kind zijn. Dit boek is dan ook niet exclusief voor ouders geschreven, maar ook voor de buurvrouw, de opa, de tante, de huisvriendin, de moeder van het beste vriendje, de onderwijzer, de voetbaltrainer, de professional en al die anderen die een kind (en zijn ouders) in hun naaste omgeving hebben dat seksueel misbruik heeft meegemaakt. En natuurlijk is het ook voor mensen die zelf geen slachtoffer kennen, maar wel meer willen weten over dit onderwerp dat te vaak nog een taboe is.

Iva en Richard leggen veel uit aan de hand van voorbeelden uit hun eigen werk. Om te voorkomen dat er sprake is van schending van hun beroepsgeheim zijn namen en woonplaatsen gefingeerd en sommige details (zoals bijvoorbeeld het beroep van een ouder) veranderd zodat deze niet meer herleidbaar zijn naar een concrete casus. Voor zover iemand zich wel in een beschrijving meent te herkennen, berust dat op toeval.

In de hoofdstukken met dialogen tussen Richard en Iva gaat het vaak om praktijkervaringen vanuit beider perspectief. Meestal vullen ze elkaar aan, maar soms kan het ook schuren tussen de juridische wereld en de hulpverlening. De algemene informatie tussen de dialogen door komt ook direct van Iva en Richard.

Ik zat erbij, luisterde en schreef. Af en toe stelde ik een vraag, maar vaak was dat niet eens nodig. De twee professionals zijn op elkaar ingespeeld, verbaal sterk en vooral zeer gepassioneerd als het gaat om dit onderwerp.

Met z'n drieën hebben we geprobeerd het boek zo te maken alsof de lezer daadwerkelijk bij de gesprekken aanwezig was. Die lezer zat in alle fases van het boek in ons achterhoofd.

Marlies Kieft

1 – Niets is meer hetzelfde

*Wat doet het met ouders als uitkomt
dat hun kind is misbruikt?*

Ik zou je het liefste in een doosje willen doen.

– Annie M.G. Schmidt

Je leest dit boek omdat je kind (of een kind dat je dierbaar is) seksueel misbruikt is. Misschien weet je het al een tijdje of heb je het net gehoord van je kind zelf, of van iemand anders. Het kan zijn dat je nog in shock bent. Of boos. Boos op de dader of op je kind, misschien omdat hij of zij het niet eerder heeft verteld. Het kan dat je je schuldig voelt en maar blijft denken: hoe heb ik dit niet kunnen zien?

Als ouder verlang je één ding het allermeest en dat is dat het goed gaat met je zoon of dochter. Dat hij of zij onbezorgd kan springen, rennen, leren, praten en sporten in een veilige wereld. Dat andere mensen het goed voorhebben met je kind. En dat het rustig kan opgroeien tot een groot mens. Je wilt er alles aan doen om je grootste kostbaarheid te beschermen tegen elke vorm van kwaad.

Voor ouders en de naaste omgeving is het uitkomen van het misbruik van hun kind het begin van een moeilijke tijd. Veel vaders en moeders en uiteraard ook pleegouders of andere verzorgers hebben op het moment dat ze over het misbruik van hun kind horen letterlijk het gevoel dat de grond onder hun voeten wegzakt, sommige ouders vallen zelfs flauw.

De eerste emoties die na deze schok bovenkomen zijn dikwijls die van schuld, woede en verdriet. De woede richt zich in de

meeste gevallen op de dader. Hoe heeft hij of zij het lef gehad om aan mijn kind te zitten? Wat is dat voor iemand die zoveel onschuld kapotmaakt?

Woede is er soms ook op de partner, zeker als een van beiden bijvoorbeeld al een ongemakkelijk gevoel had over de dader en de ander dat heeft weggewuifd: 'Ik vertrouwde het al niet en jij nam dat niet serieus.' Soms krijgt het kind in alle commotie zelf de nodige verwijten: 'Ik had je nog zo gezegd om daar niet heen te gaan.'

Het is een emotie die voortkomt uit een gevoel van machteloosheid waar je als ouder geen kant mee op denkt te kunnen, maar die toch een uitweg zoekt. Niet voor niets fantaseren veel vaders en moeders over het nemen van wraak op de dader.

Daarnaast zijn veel ouders boos op zichzelf. Omdat ze het gevoel hebben dat ze hun kind niet hebben kunnen beschermen, dat ze de dader vertrouwden met hun zoon of dochter. Ze verwijten zichzelf bijvoorbeeld dat ze in die tijd te druk waren en niet goed hebben opgelet, of dat ze signalen hebben genegeerd, of dat het ze toen misschien wel 'uitkwam' dat het kind in andere handen was. Verwijten die overigens gevoed kunnen worden door de omgeving die vaak wegkijkt of oordeelt, daarover meer verderop in dit hoofdstuk.

Naast die woede en machteloosheid is er het verdriet om wat je kind is aangedaan. Verdriet omdat je het niet wist. Omdat je kind misschien nog te klein was om te begrijpen en erover te vertellen. Of het je om andere redenen niet gelijk heeft verteld. Omdat het met een geheim heeft rondgelopen. Misschien voel je je schuldig. Dat je het niet hebt gemerkt aan je kind, al die keren dat je samen aan de grote gezinstafel zat, het knuffelde of instopte in bed. Dat je vroeg hoe zijn of haar dag was en het antwoord 'goed' was en je dat voor lief nam. Was al dat veilige en vertrouwde een illusie?

Angst voor de toekomst

Onder die veelheid aan emoties zit bij veel ouders angst voor de toekomst. 'Het leven van mijn kind is vergald en dat komt nooit

meer goed.' Ze zien al voor zich dat hun kind ongelukkig wordt of later moeite zal hebben met relaties.

Doordat het misbruik van hun kind door hun hoofd blijft spoken, kunnen veel ouders zich slecht concentreren. Dat wat hun kind is overkomen neemt alle ruimte in. Daarnaast moeten ze in het begin vaak veel praktische dingen regelen als gevolg van het uitkomen van het misbruik, zoals medisch onderzoek of therapie voor het kind of aangifte bij de politie met een rechtszaak als mogelijk gevolg. Niet zelden belemmert dit alles het functioneren van ouders op het werk of elders.

Het is niet gek dat in deze emotionele en praktische rollercoaster het normale dagelijkse leven ontregeld raakt. Sommige ouders nemen tijdelijk vrij, andere zelfs ontslag. Ze willen hun kind optimaal beschermen, soms wordt het overal naartoe gebracht.

Met argusogen houden ze hun zoon of dochter in de gaten. Op termijn kan daardoor een tunnelvisie ontstaan. Gisternacht had hij een nachtmerrie, zou dat door het misbruik komen? Vanavond wilde ze niets eten, zou dat het begin zijn van een eetprobleem?

Die onzekerheid geeft stress en spanning. Het kan lijken alsof de vanzelfsprekende onbevangenheid tussen jou en je kind verdwenen is. Wanneer een kind op zijn knie is gevallen, weten de meeste ouders automatisch wat te doen. Ze knuffelen hun kind, geven een kus op de zere plek, leiden hun kind af of beuren het op. Maar hoe moet je reageren als je kind tegen zijn of haar zins seks heeft moeten hebben of ondergaan? Eenmalig of misschien zelfs jarenlang? Juist nu zouden ouders het kind misschien het liefst in de armen sluiten en zeggen dat het goed komt. Zeker vaders zijn daar na het uitkomen van misbruik vaak voorzichtig mee of zelfs bang voor. Er is iemand over de fysieke grenzen van zijn kind gegaan, misschien wil het kind helemaal geen knuffel meer. Misschien passeert hij dan wel opnieuw een grens.

Het kan zijn dat ouders graag zouden willen praten met hun kind. Ze willen weten wat er precies is gebeurd en hoe het kind zich daarover voelt. Dat geeft houvast. Soms denken ouders dat ze

pas écht iets kunnen betekenen als ze de details kennen. Maar kinderen, en zeker tieners, hebben vaak helemaal geen zin om het erover te hebben. Veel kinderen zijn spaarzaam met woorden omdat ze merken dat ze hun ouders ermee raken. Deze ongewone situatie kan leiden tot een gevoel van vervreemding tegenover je eigen kind. Een handleiding bestaat niet, want ieder kind is anders, elke vader of moeder is anders. Dat leidt in het zoeken naar professionele hulp vaak tot een andere uitkomst bij verschillende instanties.

Meerdere ouders beschrijven naderhand dat ze zich voelden alsof er een fundament is verdwenen. Een fundament dat was gebouwd op het vertrouwen in hun eigen ouderschap en het vertrouwen dat anderen het goed voorhadden met hun dochter of zoon. Vanaf dat moment is er een 'voor' en een 'na' het misbruik. Niets is meer hetzelfde als het was.

Eenzaamheid

Wanneer een kind buiten het gezin misbruikt blijkt te zijn, gaan partners vaak gelijk op in hun emotionele reacties en heftigheid ervan. Ze vormen een team. Dat is fijn, want het kan anders een eenzaam proces zijn, zeker omdat ouders het niet altijd kunnen, willen of durven delen met de naaste omgeving uit angst voor een negatieve reactie. Maar naarmate de tijd verstrijkt kunnen de gevoelens en gedachten van beide partners over het misbruik veranderen en die ontwikkelingen lopen nu eenmaal niet altijd parallel. Niet zelden wil een van de ouders door met het gewone leven, terwijl de ander juist nog in alle hevigheid bezig is met wat er met hun kind is gebeurd. De een wil eindeloos praten, de ander wil afleiding. De een blijft woedend, de ander vindt kalmte. De een wil thuisblijven, de ander begraaft zich in het werk. De een wil het kind beschermen, de ander wil het loslaten.

Het lijkt erop, al is het vrij stereotiep, dat bij vaders vaker de woede blijft overheersen en bij moeders het verdriet en schuldge-

voel. Vaders willen bij wijze van spreken het liefst met gierende banden en een honkbalknuppel achter in de auto bij de dader op bezoek, moeders willen hun kind vanaf nu nooit meer uit het oog verliezen. Niet altijd weten ze elkaar in de verschillende manieren van verwerking te vinden.

Op seksueel vlak kunnen er problemen ontstaan omdat er tijdens het vrijen bijvoorbeeld beelden omhoog komen van de dader met hun zoon of dochter, iets wat kan leiden tot een gevoel van misselijkheid of walging. Dit alles kan leiden tot een verwijdering tussen partners.

Stigmatisering

Gelukkig zijn er veel ouders die het getroffen hebben met goede vrienden of familieleden die hen ondersteunen. Die luisteren zonder te oordelen, het kind of de kinderen mee op pad nemen zodat de ouders praktische zaken kunnen regelen, een lieve kaart sturen of een maaltijd koken. Onderzoek heeft uitgewezen dat steun van de omgeving helpt in de verwerking van het misbruik, niet alleen bij het kind zelf maar ook bij de ouders. Toch is support van naasten lang niet altijd vanzelfsprekend. Seksueel misbruik van kinderen kan bij de omgeving ook een afwerende reactie oproepen omdat het een ongemakkelijke en bedreigende realiteit is. Hoe dichterbij misschien wel, hoe bedreigender. Die angst en weerstand zorgen ervoor dat de ouders weinig steun krijgen terwijl ze die juist hard nodig hebben.

Veel ouders anticiperen hier al op en vertellen het slechts aan een selecte groep mensen, bang voor verkeerde reacties en vooral bang dat hun kind het stempel krijgt opgedrukt van 'seksueel misbruikt kind' en er niet meer onbevangen naar het kind wordt gekeken.

Richard: Ik hoor van veel ouders die het met anderen hebben gedeeld dat hun kind daarna niet meer wordt uitgenodigd om te spe-

len of niet meer op verjaardagspartijtjes mag komen. Iedere keer als ik dat hoor, doet het pijn. Dat kind wordt gestraft voor iets waar het niets aan kan doen, niet verantwoordelijk voor is en zeker niet verantwoordelijk voor moet worden gehouden. Als dat kind of de ouders nou iéts nodig hebben dan is dat het tegenovergestelde.

Iva: Die afwijzing kan te maken hebben met angst dat een misbruikt jongetje of meisje bij andere kinderen over de grens zal gaan. Ook bij hulpverleners bestaat die misvatting over de relatie tussen slachtofferschap en daderschap. Het is een heel kleine minderheid van de misbruikte kinderen die later zelf gaat misbruiken. Toch gebeurt het dat ouders van dat vriendje kunnen denken: straks gaat hij iets met mijn kind doen.

Richard: Dan wil een kind doktertje spelen en gaan alle alarmbellen af. Veel mensen kijken niet meer onbevangen en onbevooroordeeld naar het kind. Ik ken ouders die hebben besloten om te verhuizen als gevolg van die stigmatisering van hun kind.

Iva: Je wilt als ouder alles doen om je kind te helpen. Zo zei een moeder: 'Ik wil er alles aan gedaan hebben, ook al is het pijnlijk.' Ook ten aanzien van bescherming willen ouders alles doen of opzij zetten voor hun kind. Soms schieten ze daarin door. Ze trekken dan een muur op naar de omgeving. Het kind mag nergens meer spelen omdat de ouders de wereld niet meer vertrouwen. Ik heb dat als therapeut vaker meegemaakt. Het kind mag eigenlijk alleen nog naar school. Het is dan onze taak om uit te leggen dat het volkomen begrijpelijk is, maar dat je hiermee op de lange termijn angstige kinderen creëert.

Richard: Ik kom vaak ouders tegen die creatieve oplossingen verzinnen. Zo had ik cliënten die een schadevergoeding hadden gekregen voor hun zoon die was misbruikt. Mensen met weinig geld. Ze vroegen of ze een deel van de vergoeding mochten uitgeven aan een elektrische gitaar voor hun zoon omdat ze dachten dat spelen goed voor hem zou zijn. Schadevergoedingen voor kinderen komen op geblokkeerde rekeningen terecht zodat zeker kan worden gesteld dat het geld ook daadwerkelijk aan het kind wordt besteed. Ik heb een brief geschreven naar de kantonrechter met dit verzoek. Ik doe

dat niet voor de kermis, dat weet de kantonrechter ook. Onze oproep op sociale media aan ouders om te vertellen wat hen en hun kind heeft geholpen laat veel reacties zien van mensen die zeggen: afleiding, een uitlaatklep (dat kan een muziekinstrument zijn of een huisdier om voor te zorgen) helpt.

Iva: Kinderen hebben steun nodig om het misbruik te verwerken, net als de ouders. Zodra zij met dit slechte nieuws naar buiten komen zou het logisch zijn dat de omgeving reageert met: 'Wat erg, dit had nooit mogen gebeuren. Dank je wel voor je vertrouwen, wat kan ik voor je doen?' Dat soort reacties krijgen ze echter zelden.

Richard: Ze krijgen nog wel vaak 'Wat naar' of 'Ik heb er slecht van geslapen' te horen.

Iva: Wat bij omstanders gebeurt als ze over misbruik horen: ze voelen hun eigen angst, hun eigen spanning. Het komt heel dichtbij en ze beseffen dat het hun kind ook had kunnen overkomen. Die realisatie geeft stress. Als reactie daarop proberen mensen hun eigen emoties te reguleren door tegen zichzelf te zeggen: 'Ja, maar dat kan mijn kind niet overkomen want mijn kind zit niet op de scouting', 'mijn kind zou nooit op dat tijdstip naar huis mogen' of 'wij praten thuis over bloot en grenzen, dus ik zou het meteen te weten komen'. Allerlei van dat soort 'tranquillizers'. Je kalmeert jezelf en dat doe je om je eigen angst als toehoorder te sussen. Daardoor kun je soms geen goede steunbron meer zijn voor degene die jou dat verhaal vertelt.

Richard: Tegen die vreemde man in de bosjes doen we wel wat. Dan maken we WhatsAppgroepen aan zodat je met elkaar door het bos kunt fietsen als je naar huis moet. Ook wordt er actie ondernomen als de verdachte iets verder weg staat, iemand die bijvoorbeeld op een school werkt. Dan richt de volkswaarde zich op die dader en gaan de ruiten bij die figuur eruit. Maar als het dichterbij komt, treden andere mechanismen in werking.

Iva: Wat misbruik bij jezelf oproept, daar zouden mensen anders mee om kunnen gaan. Niet met weerstand. Tegelijkertijd is het ook niet altijd gemakkelijk om goed te reageren. Je weet als vriend, docent, buur of zus niet precies waar mensen op dat moment be-

hoeft aan hebben. Moet je ze afleiden of er juist over praten? Maak je ze niet overstuur als je er weer over begint?

Richard: Ik had een keer een moeder als cliënt wier kinderen seksueel misbruikt waren door iemand binnen de familie. Haar buurvrouw kwam na de arrestatie van de man die het misbruik pleegde elke avond met een pan eten, die heeft haar erdoorheen gesleept. Het zijn vaak simpele dingen. Aanbieden om de kinderen mee te nemen naar school, zodat de ouders praktische zaken kunnen regelen. Een handgeschreven kaartje, een bloemetje. Omhels een gezin dat slachtoffer is van misbruik, neem ze juist in je midden op, probeer ze te helpen daar waar je kunt in plaats van dat je tegen je eigen kind zegt: 'Ga jij maar met een ander spelen', en met smoesjes het contact laat verwateren tot nul.

Iva: In het beste geval beweegt de omgeving als steun mee met het getroffen gezin. Want na de eerste heftige emoties, komen er andere gevoelens en gedachten. Het is een proces. Vaak zijn omstanders geneigd om na verloop van tijd te denken dat ouders nu maar weer verder moeten met hun leven, dat het boek dicht kan.

Richard: Niet alleen het misbruik van hun kind doet pijn. Ook dat ze er als ouders op worden aangekeken.

Iva: Achteraf lijkt de geschiedenis altijd logisch en voorspelbaar en hadden we het allemaal wel geweten. Maar het is pijnlijk als je zelf die vader of moeder bent en je krijgt direct of indirect boodschappen als: 'Ik zou dat wel hebben gemerkt aan mijn kind.' Als ouders van tevoren hadden geweten dat hun zoon of dochter misbruikt zou worden, hadden ze hun kind nooit naar die sportclub, dagopvang of naar die superster laten gaan. De meeste ouders zitten al vol met zelfverwijten, dat is zo vernietigend. Het laatste wat ze kunnen gebruiken is door anderen de schuld in de schoenen geschoven te krijgen. Victim blaming wordt dat genoemd wanneer het slachtoffer (het kind of de ouder) de schuld krijgt. Maar weet je, niemand is schuldig omdat hij iemand heeft vertrouwd.

Richard: Een cliënte van mij, moeder van een misbruikt kind, verwoordde het cynisch zo: 'We zijn dubbel genaaid.'

*Iva: Troost een ouder in plaats van te oordelen of je af te keren.
Er is maar één schuldige en dat is degene die het heeft gedaan.*

In het kort

Het uitkomen van het misbruik van hun kind is voor ouders vaak het begin van een zware tijd. Veelvoorkomende emoties zijn verdriet en woede. Verdriet om wat je kind is aangedaan en omdat het misschien wel lang alleen heeft rondgelopen met dat geheim. Veel vaders en moeders voelen een grote woede naar de dader, maar de boosheid richt zich soms ook op de partner, het kind of op zichzelf. Onbedoeld kunnen de reacties van ouders soms meer kwaad doen dan het feit zelf.

Vaak is er stress omdat er in het begin dingen geregeld moeten worden zoals medisch onderzoek van het kind of aangifte bij de politie. Het is niet gek dat in deze emotionele en praktische rollercoaster het normale dagelijkse leven ontregeld raakt. Sommige ouders nemen tijdelijk vrij, andere zelfs ontslag, het kind wordt misschien tijdelijk van school thuisgehouden. Niets is meer hetzelfde. Ook het beeld van de toekomst niet. Vaders en moeders kunnen bijvoorbeeld bang zijn dat hun kind problemen zal overhouden aan het misbruik. Partners verwerken deze ingrijpende gebeurtenis soms op verschillende manieren en vinden elkaar daarin niet altijd. Daarom kan het een eenzaam proces zijn, ook omdat de directe omgeving niet altijd reageert vanuit begrip, maar te stellen heeft met eigen verwarring en emoties.